

Un număr vechi 1 leu

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICA — FINANȚE

DIRECTOR: D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR: I. N. CESĂRESCU

ABONAMENTUL

pe an 30 lei; 6 luni 16 lei; 3 luni 8 lei
Studentii plătesc pe jumătate

Strălnăitatea: 40 lei pe an, 20 pe 6 luni

A P A R E

de două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCURESCI

6, Splaiul Brâncoveanu Voevod, 6

Vis-à-vis de Palatul Justiției

În unul din viitoarele numere vom publica însoțită de observațiuni, importanța circulară relativă la: *Urmărirea și instrăinarea pământurilor rurale ale sătenilor*, ce a fost dată și comunicată instanțelor noastre judecătorești, la 11 cor., de către D-l Ministru de justiție, Eugeniu Stătescu

SUMAR :

Legea asupra libertății provisorii și dificultățile juridice la cari dă loc, de d. J. Jonescu-Dolj.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ:

Trib. jud. Iași, s. II: Mihail Herșcovici cu Șaie Grünberg, cu o Adnotație de d-l Gr. V. Maniu

Tribunalul Vlasca: G. V. și Sevastița D. Moțune cu D. Carcale, cu o Observație de d-l D. Alexandresco.

Legea asupra libertății provisorii și dificultățile juridice la cari dă loc

La 15 Martie 1902 s'a pus în aplicare noua lege modificatoare a capit. VI și VII din cartea I Pr. penală, relativă la libertatea provisorie și mandate, și cu toate discuțiunile la care a dat loc această lege, mai ales în parlament, cu tot interesul ce s'a pus de a face o operă completă, totuși dificultățile nu au întârziat a eși la iveală. Aceasta ne dovedește încă odată cât de greu e a legifera și că imperfecțiunea se naște odată cu actele noastre.

În afară însă de câte-va lacune, această lege introduce și realizează în legislația noastră un simțitor progres din punctul de vedere al principiilor moderne ale dreptului penal, principii cari erau o necesitate imperioasă pentru țara noastră, mai ales acel — fără a vorbi de cele-lalte — că chiar în materie de crimă să se permită punerea în libertate a acuzaților, iar pentru delicta nu se mai permite prevențiunea de cât dacă faptul este pedepsit cu o pedeapsă minimum de trei luni.

Mai înainte te cuprindea cu adevărat mila când vizitând aresturile preventive găseai țărani, cari pentru lovitură cauzătoare de moarte, sau alte crime puțin condamnabile, erau ținuți cu lunile, în timpul nuncei, și în zadar se plângeau că — pentru o nenorocire — totul i se ruinează pe câmp, că copiii îi sunt amenințați a muri de foame etc.; legea ordona ast fel, și nu putea fi călcată de cei chemați a o aplica.

Așa că acest principiu sănătos, protejează nu numai libertatea individului dar chiar familia și averea lui și aceasta mai ales la noi unde țărantul adună în câte-va luni de muncă capitalul de rezistență necesar pentru restul anului, când nu lu-

crează și nu i produce aproape nimic. Pe cât e de frumos și folositor, pe atât poate fi periculos și dăunător, întocmai ca otrava care sugerată în dozele permise e un excelent medicament, pe când cel mai mic abuz ar aduce distrucțiunea organismului.

Rămâne dar la înțelepciunea judecătorilor a usa cu prudența necesară spre a nu transforma acest mare principiu într'un adevărat scut contra penalității, aplicându'l prea mult — fără a vorbi de crime — și la alte fapte, ca *furturile de vite*, cari au devenit o adevărată plagă socială și o meserie foarte lucrativă.

Numese plagă socială aceste furturi, fiind-că din cauza lipsei ori-cărei paze de noapte la țară, s'au înmulțit uimitor și fiind-că a fura unui sătean vitele e a i lua rezultatul economiilor lui pe 5—6 ani cel puțin, strânse cu multe privațiuni, e a l ruina cu totul și a l pune în imposibilitate de a mai munci, lipsindu i forța motrice a ustensilelor agricole (1).

Voi discuta mai întâiu o cestiune generală, o nedumerire, ce s'a ivit după punerea în aplicare a acestei legi, între cei chemați a o aplica și învoca și anume dacă secretul instrucțiunii s'a respectat sau din contră a fost desființat?

Cestiunea s'a născut cu ocaziunea confirmării mandatelor de tribunal, după cinci zile de la emitere, conf. art. 97 Pr. penală, când se permite prevenitului a fi asistat de un apărător, care va depune concluziuni sumare. — Cu această ocaziune avocații au cerut dosarul instrucției spre a lua cunoștință de el, explicând că alt-fel sunt în imposibilitate a și face datoria, ne știind de ce este vorba și ce concluzii să pună. De aci discuțiuni.

A înțeles oare legea a permite prevenitului prin avocatul său a lua cunoștință de dosar după luarea interogatorului, sau din contră a înțeles numai a permite prevenitului a comunica liber cu apărătorul său, fără să poată lua cunoștință de dosar; în primul cas secretul instrucțiunii ar fi conservat numai până după luarea primului interogator, în al doilea cas secretul instrucțiunii

(1) A sosit cred momentul ca să se rezolve și cestiunea poliției rurale și a se găsi o soluțiune pentru stabilirea identității vitelor, căci actualele bilete și certificate se împacă așa de puțin cu scopul pentru care sunt chemate, în cât nu sunt de nici un folos. Vom publica altă dată un studiu al diferitelor sisteme întrebuițate de hoși spre a eluda cu totul aceste măsuri.

e conservat în principiu, aducându-i-se numai o atingere, o știrbire, prin aceea că se permite prevenitului a comunica liber cu un apărător, căci prin secretul instrucțiunii trebuie să înțelegem nu numai punerea la popreală a inculpatului, dar și ținerea în secret a dovezilor strânse sau pe cale de a se strânge până la terminarea instrucțiunii?

Legea nu explică aceasta. Din discuțiunile urmate în parlament, din expunerea de motive și din explicațiunile date de d. ministru de justiție, nu rezultă ceva precis.

În expunerea de motive găsim această frază: «Cred că a venit momentul să ne despărțim de procedura inquisitorială și secretă a instrucțiunii» și într-o circulară dată de d. ministru parchetelor cu ocaziunea punerii în aplicare a legii se exprimă ast-fel: «Am respectat secretul instrucțiunii până ce se ia interogatorul» și din care se poate deduce că nu mai e nimic secret după luarea interogatorului și că prevenitul poate prin avocatul său să ia cunoștință de actele din dosar.

Din discuțiunile urmate în parlament și în special din răspunsul dat în Senat de d. ministru de justiție asupra art. 95, când s'a cerut modificarea ca apărătorii să asiste pe prevenit și la interogator, rezultă din contră, că principiul procedurii secrete a fost conservat, dar a fost știrbit, ameliorat prin aceea că s'a acordat prevenitului dreptul de a comunica liber cu un avocat.

Transcriem un pasagiū din acest interesant răspuns:

«Iată pentru ce nu am admis nici noi asistența de cât după interogatoriū; și cea ce facem este, cred, «foarte mult pentru prevenit»

«D. Dufaure, care presida comisiunea, zice: «Faut-il rendre l'instruction contradictoire, autoriser la présence du défenseur et du ministère public? Vaut-il mieux, au contraire, conserver la procédure inquisitoriale, mais en accordant à l'accusé la faculté de communiquer librement avec un avocat, après l'interrogatoire? Ce dernier système a été adopté...»

«Și aceasta a fost adoptată în Franția, și s'a consemnat în art. 8 din legea din 1897 în felul acesta; așa că noi am luat toate garanțiile ca omul pus în «prevenție să nu fie nici deținut prea multă vreme. «nici încurcat în răspunsuri; dar, iarăși nu putem să «compromitem instrucțiunea cu desevărsire. De aceea, «ne am mărginit să introducem și noi în proiect cea ce «s'a admis de cele patru state din cele mai înaintate, «unde se vorbește de existența avocatului, ca ea să fie «admisă după primul interogatoriū; eu nu cred că ar «trebui să facem un pas mai departe, căci s'ar «promite instrucțiunea».

Din acest răspuns rezultă că secretul instrucțiunii a fost înlăturat numai în cea ce privește persoana prevenitului, dar că a fost menținut în cea ce privește procedura și actele dosarului și că deci avocatul nu poate lua cunoștință de ele.

Care e dar sistemul legii?!

Aceasta e o dificultate enormă, cari ar putea avea efecte desastroase sau fericite asupra mersului instrucțiunii, după sistemul ce judecătorii ar îmbrățișa, și care trebuie limpezită cât mai curând.

Acum, fiind-că dificultățile ce urmează sunt relative la afacerile criminale, vom procede prin a trece o ast-fel de afacere prin întreaga filieră legală până ce ajunge la judecata juraților, relevând acele dificultăți în ordinea în care se nasc.

Iată un acuzat pentru crimă, pus în libertate de judecătorul de instrucție, fie în cursul instrucțiunii, fie după terminarea instrucțiunii, fie că nu a fost arestat de loc.

După ce instrucția s'a terminat, și după ce camera de punere sub acuzare s'a pronunțat, dând deciziunea sa, fără a dispune arestarea acuzatului (are această facultate, art. 120 Pr. penală), dosarul se trimite parchetului, conform art. 305 Pr. penală, prin îngrijirea căruia trebuie să se comunice acuzatului o copie de pe actul de acuzare și deciziunea camerei de punere sub acuzare (conform art. 237 Pr. penală). Ei bine, pentru înmânarea acestor acte nu sunt competenți de cât portăreii (art. 237 Pr. penală) sau directorul temniței.

Aci începe prima dificultate, și poate cea mai mică, căci, fiind dat că în practică afacerile cele mai multe sosesc de la cameră cu câte-va zile înainte de începerea sesiunii, deci timpul fiind prea scurt, sau portărelel nu poate pleca imediat având fixate deja alte lucrări, sau acuzatul locuște tocmai la marginea județului, sau sunt mai mulți acuzați în diferite comune sau chiar în diferite județe, etc. așa că greutățile îndeplinirii acestei formalități aduce chiar amânări de afaceri de la o sesiune la alta, fără a vorbi de cheltuelile enorme ce face Statul cu asemenea deplasări, și de cari nu se poate despăgubi în cele mai multe cazuri.

După comunicarea acestor copii, dosarul se trimite de parchet (art. 305 Pr. penală) președintelui curții cu jurați (președ. tribunal), care conf. art. 318 și 319 Pr. penală, urmează ca în 24 ore, *cel mult*, de la primirea actelor să interoge pe acuzat asupra faptului precum și dacă are apărător sau să i dea unul din oficiu.

Aci e o a doua dificultate, căci această dispozițiune nu se mai poate îndeplini, termenul fiind prea scurt, pentru ca acuzatul să fie citat și interogat, mai ales dintr'o comună rurală unde poșta merge de trei ori pe săptămână.

Poate că dificultatea nu ar fi așa mare, dacă această formalitate s'ar putea îndeplini, contrar legii, chiar cu o întârziere de câte-va zile; dar ea crește și devine insolubilă când acuzatul deși citat nu se prezintă de loc, până la ziua judecătii.

Ce se face cu aceste formalități, se poate trece peste ele?! Quid juris? (2)

În fine, dificultatea intră în a treia fasă a grandorii sale, dacă adăogăm că de la acest interogator, curge pentru acuzat, conf. art. 321 Pr. penală, termenul de 5 zile în care are dreptul de a cere nulitatea actelor dresate și a deciziunii camerei de punere sub acuzare. Ba ceva mai mult, că legea obligă pe președinte a atrage atenția acuzatului asupra acestui drept al său (art. 321 Pr. penală). Dar dacă el nu se prezintă ce poate face președintele? Legea modificatoare tace asupra acestor chestiuni.

O a treia dificultate, e aceea născută din art. 284 Pr. penală, care prescrie că în ajunul judecătii procesului, să se comunice fie-cărui acuzat lista juraților, tot după formalitățile prevăzute la

(2) Nu am voit a amplifica observațiunile noastre cu soluțiunile date de jurisprudență asupra lipsei acestor diverse formalități. Vezi în această privință: D. Cuculi. *Procedura criminală dinaintea juraților*.

art. 237 Pr. penală, adică tot de portare. Aci, pe lângă dificultățile descrise sub primul punct, adică lipsa de timp material, se mai adaugă și aceea ce rezultă din art. 281 Pr. penală, că lista juraților ce urmează a judeca a doua zi se formează și rămâne definitivă în ajun, în ziua în care trebuie și comunicată; or tot în aceeași zi nu se poate comunica acuzatul într'o comună rurală, cine știe la ce depărtare.

Când eram procuror, șef de parchet, pentru a înlătura această dificultate, am luat măsuri că acuzații liberi să fie citați cu o zi mai înainte de judecată, spre a li se înmâna listele de jurați.

Dacă dificultățile enunțate până aci nu sunt poate de natură a împiedeca judecarea procesului, nu ne putem plânge, avem și de acestea.

Acuzatul nu se prezintă la ziua judecătorească, ce va face curtea?

Va judeca procesul în lipsa acuzatului, cu drept de opozițiune ca în delictele de presă? Va amâna procesul pentru altă sesiune? Sau va procedea contra lui cu formalități ca pentru contumaci în care caz de asemenea va trebui procesul amânat?

Iată poate cea mai mare dificultate în privința căreia legea nouă de asemenea nu vorbește nimic. Fără a discuta diferitele ipoteze, credem că față cu actuala lege, singura soluțiune juridică și practică e aceea a amânării procesului pentru altă sesiune, pentru când procurorul va cere camere de punere sub acuzare, arestarea acuzatului conf. art. 120 al. II din noua lege.

Intr'un studiu viitor, vom continua observațiunile noastre, arătând tot odată și soluțiunile practice ce credem că trebuie a se da acestor lacune.

J. Jonescu-Dolj

Procuror tribunalul Ilfov

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

TRIBUNALUL JUDEȚULUI IAȘI, Secția II

Audiența de la 26 Septembrie 1902

Președenția D-lui TH. POPESCU-CUDALBU, Președinte

Mihail Herșcovici cu Șaie Grünberg

Sentința comercială No. 151

Prescripțiune — Întrerupere. — Materie comercială. —

Dispozițiile Codului civil. — (Art. 946 Codul comercial).

Cambie. — Acțiune cambială. — Prescripție. — Întrerupere. — Chemare în judecată — Necitarea pârâtului. —

Delăsarea acțiunii. — Prescrierea instanței. — Termen. —

(Art. 942, 945, 946, din Codul comercial; art. 1865 și 1891

Codul civil; art. 2244 Codul civil frances; art. 57, 59 și

urm. Proc. civilă francesă).

1. Întreruperea prescripțiunii în materie comercială, fie a acțiunilor, fie a instanței, se regulează după dispozițiile Codului civil.

2. Acțiunile ce derivă din cambii cu scadență la o zi fixă, se prescriu prin cinci ani din ziua scadenței, însă această prescripțiune se poate întrerupe prin simpla cerere făcută în judecată, fie introductivă de instanță, fie numai incidentă într'o instanță deja începută, fără însă a se mai exige ca cererea în judecată să fie urmată și de o citațiune în persoana pârâtului.

Această cerere în judecată, chiar lăsată în părăsire, întrerupe prescripțiunea acțiunii cambiale, căci

o dată instanța angajată, în timp util, nu mai poate avea loc prescripțiunea acțiunii, însă instanța se poate prescrie întru cât instanțele începute și delăsate se prescriu prin trecere de 30 de ani, socotiți de la cel din urmă act de procedură, ori-care ar fi termenul de prescripțiune al acțiunilor în urma cărora se vor fi început acele instanțe.

S'a ascultat d-l avocat I. Voisel din partea apelantului Mihail D. Herșcovici și d-l avocat G. Cristofor, din partea intimatului Șaie Grünberg.

Tribunalul deliberând, și:

Considerând că, din actele aflate la dosar și cambia prezentată de apelant, se dovedește în fapt: că apelantul Mihail D. Herșcovici, prin petițiunea introductivă de instanță, prezentată d-lui judecător de pace Ocol. 3 Iași, la 21 August 1896, a chemat în judecată pe intimatul de astă-zi, Șaie Grünberg, pentru ca, în baza unei cambii pe suma de 213 lei 50 bani, și cu scadența la 15 August 1896, să fie condamnat la plata acelei sume de 213 lei 50 bani, cu procentele legale comerciale de la data scadenței; că d-l judecător de pace, față cu întimpinările pârâtului că acțiunea îndreptată contra sa ar fi prescrișă, întimpinări pe care le au găsit întemeiate, a dat câstig de cauză pârâtului;

Considerând, în drept, că după dispozițiunile art. 945 combinate cu dispozițiunile art. 949 Cod com., acțiunile ce derivă din cambii cu scadența la o zi fixă, se prescriu prin 5 ani din ziua scadenței; or, acțiunea cambială, în specie, pornită de Mihail D. Herșcovici contra lui Șaie Grünberg, fiind introdusă prin petițiunea începătoare de instanță, prezentată judecătorului de pace în ziua de 21 August 1896, iar data scadenței cambiei pe care se sprijină această acțiune fiind la 15 August 1896, urmează că această acțiune a fost introdusă în timpul util și deci ea nu este prescrișă;

Având în vedere că pârâtul Șaie Grünberg, prin avocatul său d-l Cristofor, susține: că de și petițiunea introductivă de instanță, a fost prezentată judecătorului de pace, înainte de 5 ani de la scadența cambiei, totuși într-o câtă cea petițiune, n'a fost urmată de o citare în judecată a pârâtului, ea n'a putut produce o întrerupere civilă a prescripțiunii și, dar, timpul de 5 ani cerut de lege, pentru prescripțiunea unei acțiuni cambiale, urmează a se socoti, în specie, de la 15 August 1896, data scadenței cambiei și fără întrerupere până la 1 Iunie 1902 data când s'a citat părțile pentru prima oară la judecată; or, timpul scurs între aceste două date fiind mai mare de 5 ani, acțiunea în specie ar fi prescrișă;

Considerând, însă, că o asemenea întimpinare este neîntemeiată în drept, de oare-ce, după dispozițiunile art. 946 al. 2 Cod. com., întreruperea prescripțiunii în materie comercială să regulează tot după dispozițiunile Codicelui civil; iar, după dispozițiunile art. 1865, § 1 Cod. civil, întreruperea civilă se operă prin simpla cerere făcută în judecată, fie introductivă de instanță, sau numai incidentă într'o instanță deja începută, fără însă a se mai exige, ca cererea în judecată să fie urmată și de o citațiune în persoana pârâtului;

Că, dacă în sistemul procedurii franceze, instanța judiciară se leagă prin semnificarea către pârât a actului d'ajournement, (assignation, citation en justice, art. 57, 59 și urm. proc. civ.), de unde și dispozițiunile consecvente ale articolului 2244 care zice: «une citation en justice . . . signifie à celui qu'on veut empêcher de prescrire, forme l'interruption civile». În sistemul procedurii române, însă, instanța judiciară se leagă prin simpla cerere făcută în judecată (art. 66, 68, 257 pr. civ.) fără să mai fie nevoie de vre-o citațiune sau semnificare către pârât; de aici și dispozițiunile modificate ale textului corespunzător din Codicile civil române, art. 1865, care în deosebire de cel francez dăce: «întrer-

ruperea civilă a prescripțiunii se operă *printr'o cerere făcută în judecată*, fie introductivă de instanță, sau numai incidentă într'o instanță deja începută;

Considerând, dar, că odată instanța angajată în timp util, nu mai poate avea loc prescripțiunea acțiunii, potrivit principiului: «*actiones quae tempore pereunt semel iudicio inclusae salve permanent*». Rămâne acuma a mai vedea dacă nu cum-va, în specie, a avut loc prescripțiunea instanței;

Considerând că de și, în fapt, să dovedește, că de la data prezentării cererii introductive de instanță înaintea d-lui judecător de pace, 21 Aug. 1896, nu s'a mai făcut nici-un act de procedură până la 1 Iunie 1902, timp dar mai bine de 5 ani, totuși nu se poate susține că prin această delăsare a instanței în curs de 5 ani, instanța începută ar fi prescrisă; căci, după dispozițiunile art. 1891 Cod. civil, carele este aplicabil și în materie comercială, în lipsa vre-unui alt text special, *instanțele* începute și delăsate se prescriu prin 30 ani, socotiți de la cel din urmă act de procedură, ori-care ar fi termenul de prescripțiune al acțiunilor în urma cărora se vor fi început acele instanțe și nu este exact a se zice: că dacă termenul pentru prescripțiunea *instanțelor*, în materie comercială, ar fi acel de 30 ani, prescris de Codicile civil, deci, un termen mai mare de cât acel după care se prescrie ori ce acțiune comercială: prin aceasta s'ar schimba însăși natura acțiunilor comerciale, de oare-ce și în materie civilă sunt diferite *acțiuni*, care se prescriu prin termene mai mici de 30 ani; pe când instanțele angajate în baza lor, toate se prescriu prin același termen de 30 ani și fără ca prin aceasta să se schimbe câtuși de puțin natura acelor acțiuni. Termenul unic de 30 ani pentru prescripțiunea tuturor instanțelor nu are și nici poate avea de efect de a schimba natura acțiunilor ce se prescriu prin termene mai mici de 30 ani, ci numai de a regula în mod uniform prescripțiunea tuturor instanțelor. Deci, dar, dacă s'ar admite că *instanțele* începute în materii comerciale și delăsate se prescriu prin același timp prin care se prescrie și acțiunile în urma cărora se vor fi început acele instanțe, o asemenea părere ar fi arbitrară, întru-cât nu este întemeiată pe nici un text de lege și ar fi și contrarie dispozițiunilor citatului articol 1891 Cod. civil;

Considerând, în fine, că apelantul, înfățișând astă-zî în instanță o cambie pe suma de 213 lei 50 bani, cu scadența la 15 Aug. 1896, subscrisă în ordinul său de intimat, prin aceasta dovedește pe deplin fundamentul acțiunii sale introdusă contra intimatului pentru plata sumei de 213 lei 50 bani, cu procente legale comerciale de la scadența, întru-cât intimatul nu face nici o întâmpinare în fond;

Pentru aceste motive, redactate de d-l judecător de sedință, C. Grigoriu, tribunalul, admite apelul, etc.

(ss) C. Grigoriu, Al. Mandrea.

O p i n i u n e

Având în vedere apelul făcut de Michel D. Herșcovici contra cărței de judecată No. 660/902 a judecătoriei ocolului III Iași, prin care s'a respins ca prescrisă acțiunea cambială făcută de apelant contra lui Șaie Grünberg;

Având în vedere că, în fapt, se constată că Șaie Grünberg datorește lui Michel D. Herșcovici suma de 213 lei 50 bani, cu cambia cu data de 9 Iulie 1896 și cu scadența la 15 August 1896; că creditorul Michel Herșcovici, în baza acestei cambii, a acționat pe Șaie Grünberg la 21 August 1896 la judecătoria Ocol. III Iași, dar a părăsit instanța, de la această dată și până la 1 Iunie 1902, lăsând ast-fel să treacă mai mult de 5 ani de la cel din urmă act de procedură;

Considerând că acțiunea de chemare în judecată, constituie un mijloc de întrerupere a prescripțiunii și în materie comercială, conform art. 946 Cod. com. comb. cu art. 1865 Cod. civ.;

Considerând că cestiunea pusă în discuțiune este, dacă, în specie, unde prescripția a fost întreruptă prin acțiune, trebuie aplicate disp. art. 1891 Cod. civ., care hotărăște că instanțele începute și declarate se vor prescrie în lipsă de cerere de perimare prin 30 ani, socotiți de la cel din urmă act de procedură, sau dacă e loc la aplicarea dispozițiunilor numai a art. 949 Cod. com., care fixează prescripțiunea pentru acțiunile cambiale numai la 5 ani;

Considerând că, din cauza naturii speciale a cambiei, caracterisată prin urgența rezolvării și a lichidării drepturilor ce decurg din ea, exercițiul dreptului cambial, sub raportul prescripțiunii, nu poate suferi, în lipsă de text expres, o modificare în privința termenului său de prescripțiune, prin aplicarea regulilor generale ale dreptului comun, edictate pentru pricinile ce nu cer o excepțională celeritate;

Că vechiul adagiu, «*actiones quae tempore pereunt semel inclusae iudicio salve permanent*», în virtutea căruia o dată ce instanța este angajată, și deci, prin acest act, prescripțiunea acțiunii întreruptă, cu efectul, că de la data întreruperii prescripțiunea n'ar mai curge în tot timpul instanței, nu și are aplicațiune în legislația noastră, față de dispoziția art. 1891 Cod. civ., care admite expres prescripția și în acest cas, dar cu termen de 30 ani;

Că, în ce privește acțiunea cambială, este de jurisprudență constantă că prescripțiunea specială a art. 949 Cod. com. este singură aplicabilă, chiar în cazul când instanța a fost începută și apoi delăsată, găsindu-se inoperentă pentru această ipotesă dispozițiunea art. 1891 Cod. civ.;

Că doctrina de asemenea dă aceiași soluțiune (Vidari, vol. 7, No. 7221, *Diritto commerciale*; Lyon Caen, *Droit commercial*, vol. 4, No 437; Aubry et Rau, vol II, pag. 215 și Baudry, *Prescription*, No. 554), considerându-se prescripțiunea aceasta ca o derogare la regula, «*actiones quae tempore pereunt iudicio semel inclusae salve permanent*» și, prin urmare, și la dispoziția art. 1891 Cod. civ.;

Că interpretarea aceasta este necesară, dat fiind, că inacțiunea creditorului, care a abandonat instanța, socotit de la această dată, constituie o presumpțiune de liberațiune, și cum situațiunea juridică între creditor și debitorul cambial, continuă a fi aceeași, și în cursul judecăței, este evident că cauza stingerei dreptului celui întâi prin inacțiunea sa, să producă aceleași efecte, adică stingerea acțiunii cambiale prin curgere tot de 5 ani, socotit de la cel din urmă act de procedură;

Că așa fiind, în specie, s'a prescris acțiunea reclamanțului și, deci, apelul cată a fi respins ca ne fondat.

(s) Th. Popescu-Cudalbu.

Adnotație. — Afacerile tratate prin cambii, trebuiesc răfuite cu grabire, pentru ca obligații cambiarii să nu rămâe multă vreme în nesiguranță. De aci, formalitățile pe cari legiuitorul le prescrie în scurte termene, și a căror neîndeplinire atrage decadența acțiunii recursorie.

De aci, consecința că nici debitorii principali, nu trebuiesc ținuți la indefinit și că este în interesul general, ca după o anume scurgere de timp, ei să poată invoca prescripțiunea.

În adevăr, acțiunile ce derivă din cambii, se prescriu prin trecere de cinci ani de la ziua scadenței obligațiunii.

Pentru cambiile trase la o epocă fixă după vedere și neprezentate, acești cinci ani curg de la ultima zi a unui an de la dată, sau de la un

termen mai scurt convenit între părți (art. 949 ult. alin. din C. com.).

Dacă însă o asemenea cambie a fost prezentată și acceptată, sau refuzul a fost formal constatat, cei 5 ani curg de la scadență, deși textul art. 949 nu o spune tocmai clar.

Dacă în fine cambia este *la vedere*, întru cât art. 311 stabilește aceiaș normă pe care art. 282 o prevede pentru cambiile cu *epocă fixă după vedere*, ea trebuie să fie prezentată la plată înaintea anului de la data sau al termenului mai scurt convenit între părți. Așa fiind cei 5 ani încep a curge sau de la ultima și a anului ori al termenului convenit de părți (comp. art. 730 Pr. c.), sau din ziua în care cambia a fost prezentată la plată, dacă această prezentare a avut loc înaintea termenului de un an sau al termenului convențional arătat mai sus (1).

Spre deosebire de vechia noastră Condiță de comerț care în art. 184 ultimul alineat admitea jurământul pentru ca datornicii să confirme «*in prezuzdvia judecătoriei*» dacă mai sunt datori, iar văduvele, moștenitorii sau *căți aduc obrazul lor...*, dacă să socotesc cu *bună credință* a nu mai fi datori, art. 949 actual cruțat de cazmaua reformelor ce i-au preurmat, stabilește nu o presumpțiune de plată în combaterea căreia jurământul ar fi admisibil, ci o presumpțiune extincțivă, întemeiată pe natura specială a cambiei și trebuințele noastre economice, care exclude dovada jurământului, ca ori-ce altă dovadă de plată.

Prescripțiunea de 5 ani însă poate fi întreruptă, și această întrerupere conform art. 946 C. com. să regulează după dispozițiunile Codului civil.

Dacă dar înaintea celor 5 ani prevăduți în art. 949, posesorul în folosința cambiei face o cerere în judecată, prescripțiunea se întrerupe, și tot timpul anterior acestei întreruperi e pierdut, chiar când debitorul nu e citat.

Intreruperea are loc civilmente, ne spune Vidari parafrazând textul italian al Codului civil, «*în virtutea unei cereri în judecată (domanda giudiziale)*» deși făcută dinaintea unui judecător incompetent, a unei citări (*precetto*), sau al unui act de sequestru intimat persoanei față de care voim a împiedica cursul prescripțiunii, sau de ori ce alt act care o pune în întârziere de a-și îndeplini obligațiunea (2)», și acelaș autor, criticând dispozițiunile art. 916 italian (cor. art. 946 r.), fiind-că referindu-se la Codul civil, extinde cauzele producătoare de întrerupțiune, Vidari aprobă exemplul legii germane care în art. 80, «*nu recunoaște alt mijloc de întrerupere în*

afară de scoaterea citațiunei (la intimazione della citazione)» și exemplul Codului elvețian, «*care pe lângă întreruperea mai sus indicată, adaugă admiterea creditorului la pasivul falimentului debitorului, mijloc de întrerupere valabil de sigur și la noi (C. de apel din Roma, 12 Dec. 1889) și care să învecinește cu recunoașterea datoriei prin act separat*» (3).

E adevărat că în art. 2244 din Codul civil frances, se vorbește în privința acestei întreruperi civile, că ea e formată prin «*une citation en justice*», însă după cum arată comentatoriul acelui text, limbajul legiuitorului este incorect căci cuvântul citațiune la francesi, e consacrat „spre a desemna asignarea de a compare dinaintea tribunalului de pace” și legea întrebunțează în art. 2244 expresiunea citațiune în justiție, fie ea formată sau nu, prin *citație de portărei*. Ast-fel o cerere reconvențională ar fi de sigur întreruptivă de prescripțiune, deși e formată prin act *d'avoué à avoué*, ea e o citație în justiție, în sensul art. 2244. Puțin importă, cum țice foarte bine Curtea din Metz, în ce mod e justiția sesisată, destul să fie sesisată (4).

În privința acestui punct vedem majoritatea și minoritatea de acord în jurisprudența ce adnotăm: o cerere în judecată întrerupe prescripțiunea de 5 ani prevăduță în art. 949 com., conform art 946 din acelaș Cod și 1865 n. 1 din C. civil.

Dar fiind-că întreruperea operată nu are în principiu efect de cât asupra trecutului, ea nu împiedică efectele unei noi prescripțiuni, care poate începe imediat, și atunci se ridică cestiunea resolvată contradictor de tribunalul ieșan, care este durata legală a acestei noi prescripțiuni?

„Printre evenimentele ce întrerup prescripțiunea, ne spune Lyon Caen și Renault, importă a deosebi cu băgare de seamă cele ce fără a modifica natura prescripțiunii, întârzie punctul ei de plecare, de cele ce modificând dreptul însuș, substituiesc o prescripțiune nouă, prescripțiunii anterioară (5)“.

În adevăr, dacă cererea în judecată întrerupe prescripțiunea, ea însă, neurmata de alte acte, nu poate să opereze și novațiunea datoriei, de unde rezultă că tot aceiaș prescripțiune de 5 ani, începe să curgă din nou de la această cerere.

(3) Vidari, *ibid.*, VII, n. 7455.—Curtea de cas. română, s. II, la 13 Dec. 1900 (B. p. 1502) a judecat cu drept cuvânt, confirmând o decisiune a C. din București, s. II, că prin prezentarea cambii la faliment, ca și prin o *intentare de acțiune*, cursul prescripțiunii să întrerupe, întru cât de la închiderea falimentului și până la *intentarea acțiunii, n'au trecut 5 ani*.

(4) Baudry-Lacantinerie, *Précis*, vol. III, No. 1612, p. 923.

(5) Lyon Caen et Renault, I, n. 1284.

(1) Vidari, *Corso*, vol. VII (ed. III), No. 7439 și 7440.

(2) Vidari, *op. cit.*, VII, n. 7454.

Dar mai mult de cât atât, întreruperea nici nu are loc, dacă cererea saŭ citația ce i-a urmat sunt nule pentru lipsă de formă saŭ de incompetență neurmăte de un alt act valabil în termen util, dacă reclamantul să desistă de la cerere, dacă cererea este perimată saŭ dacă ea este respinsă (art. 946 C. com. și 1869 civil). În aceste cazuri, folosindu-ne de timpul anterior, întreruperea e socotită ca și cum n'ar fi existat ⁽⁶⁾.

Dacă însă, după cererea în judecată nu mai urmează absolut nici un alt act de procedură, nici măcar o corespondență extra-judiciară, o plată parțială saŭ de dobândi, o verificare la faliment, care să dovedească neplata și intențiunea de a o reclama, această cerere întrerupe ea la indefinit prescripțiunea, până la o hotărîre definitiv condamnatore?

Majoritatea invoacă în favorul părerii sale afirmative, deosibirea între art. 1865 n. 1 din C. nostru civil și art. 2244 fr., cum și dintre art. 57 și 59 din pr. fr., și art. noastre 66, 68 și 257 pr. civ.

Dar această argumentare, după cele expuse mai sus, ni se pare neconcludentă în cauză, căci nu în aceste texte putem găsi soluțiunea ce ne preocupă.

Părerea contrarie, adaugă majoritatea, nu se întemeiază pe nici un text de lege, pe când aceea a prescripțiunii *indefinite* are în favoarea sa dreptul comun la care se referă art. 946 comercial și adagiul din dreptul roman, că introducerea acțiunii în justiție are de efect a o perpetua, *omnes actiones quae morte vel tempore pereunt, semel inclusae iudicio, salve permanent* ⁽⁷⁾.

Dar adagiul invocat, după cum arată minoritatea, suferă o însemnată știrbire în legiuirea noastră, întru cât însăș art. 1891 din C. civ., așterne o prescripțiune limitată, și nu permanentă, de 30 ani.

Art. 1891, replică părerea contrară, e totuș aplicabil în speță și în materie comercială; pe câtă vreme așa dar *instanța* nu va fi stinsă prin o desistare acceptată, prin perempțiunea pronunțată, prin descontinuarea judecării peste trei-șeci de ani saŭ prin o hotărîre care să respingă cererea formată, întreruperea să prelungește la *indefinit* chiar și peste cinci ani, adică până ce instanța ia sfârșit prin o hotărîre care să consacre în tot saŭ în parte pretențiunea reclamantului, și atunci acțiunea ce naște din hotărîre, *actio iudicati*, nu se mai prescrie de cât prin alți 30 de ani ⁽⁸⁾.

Soluțiunea aceasta în civil poate fi discutabilă ⁽⁹⁾ cestiunea însă este a se ști, dacă în materie cambială se aplică art. 1891 civil, saŭ numai art. 949 comercial, în ce privește nu *întreruperea*, ci *durata ei*?

În adevăr după art. 947 comercial, prescripțiunea ordinară în această materie este cel mult de șeci ani, în toate casurile în cari, prin Codul de comerț saŭ prin alte legi, cum este și Codul civil, nu s'a stabilit o prescripțiune mai scurtă, principiū general care este aplicabil chiar și unei datorii consacrată prin sentință ⁽¹⁰⁾.

De aceea ultima părere a minorității, ni se pare cea mai juridică, căci «nu schimbă firea titlului» cum dicea un vechiū autor al nostru ⁽¹¹⁾, și ea este singura în armonie cu trebuințele și împrejurările moderne pentru cari, până și în civil, termenul de 30 ani e taxat de mulți ca un «anacronism».

Gr. V. Maniu

TRIBUNALUL JUDEȚULUI VLAȘCA

Audiența de la 22 Noembrie 1902

Președenția D-lui I. A. FLORIAN, Judecător

G. V. și Sevastița D. Moțune cu D. Carcale

Sentința civilă No. 424

Gestiune de afaceri.—Dacă proprietarul are vre-o acțiune contra gerantului de afaceri. — Actio de in rem verso. — Pe ce se bazează acțiunea proprietarului contra gerantului de afaceri. — La ce poate fi condamnat gerantul. — (Art. 991 Codul civil).

Legiuitorul român, neprevăzând în lege cazul când cine-va se amestecă în afacerile altuia și le gerează în folosul său și chiar contra voinței proprietarului, pentru a acorda proprietarului o acțiune în contra gerantului, urmează să avem recurs la dreptul roman și la însuși principiul care a servit și servă de basă ori cărei legislațiunii: la echitate; și în această ordine de idei, trebuie să ne referim la maxima juridică care represintă echitatea prin excelență: «că nimănu-i nu-i e permis să se îmbogățească în paguba altuia», și în virtutea căreia se dă reclamantului chiar și o acțiune, și anume: actio de in rem verso.

Ast-fel, când se constată în fapt că un terțiū a făcut acte de gestiune, amestecându-se fără știrea

⁽⁹⁾ Cas rom. s. I, 25 Noemb. 1883, decis de cas, B. p. 1071.

⁽¹⁰⁾ Vidari, VII, n. 7458 și IX, No. 9307, 9322, 9326—9328—Cons. și actele comis însărcinată a studiași modifica Codul de comerț al Italiei, I, proc.-verb. XIX p. 77 ur. și II n. 878, p. 648.

⁽¹¹⁾ Sc. N. Ghica, I, p. 519—520, în *acelaș sens*. B. Boerescu: «dacă va fi fost numai un atac în judecată, dice acest autor, fără să fi fost și hotărîre judecătorească, prescripția încă se întrerupe; cu toate astea, o altă nouă începând ea va fi tot de cinci ani, căci datoria nu s'a inovat, este tot aceea ce rezultă din polița saŭ biletul la ordin». Tot în acelaș înțeles, pe lângă autorii citați în părerea minorității: Cas. fr. 27 Noemb. 1848, D. 49, 1, 25; 24 Dec. 1860, D. 61, 1, 27; Rennes, 10 Fevr. 1819; Nimes, 9 Aug. 1819; Alauzet, N. 1041; Boistel, No. 850; Nougier, II, No. 1621.

⁽⁶⁾ Vidari, No. 7456; Namur, I, §§ 116 și 118, p. 338, 341 și 342

⁽⁷⁾ Fragm. 139 princ. Dig., lib. L, tit. XVII; Bédarride, No. 733 și 734; Bravard-Véyrieres și Demangeat, v. III, p. 563 urm.

⁽⁸⁾ Baudry Lacantinerie, I, c.

proprietarului, în administrațiunea unui imobil, plătind impositule și cheltuelile de reparațiune ale aceluși imobil, și încasând în profitul său veniturile imobilului, proprietarul se poate adresa la justiție și să ceară să i se lase imobilul în stăpânirea și administrațiunea sa, și să i se plătească de către acel gerant sumele ce a încasat din venitul imobilului; însă, tot în virtutea maximei că nimănui nu-i este permis a se îmbogăți în paguba altuia, gerantul nu este ținut a restitui din veniturile imobilului percepute pest; ceea ce s'a îmbogățit.

Tribunalul,

Având în vedere acțiunea intentată de G. D. Moțune, personal și ca tutore, V. D. Moțune și Sevastița G. D. Moțune, prin care se revendică de la pârâțul G. Carcale, imobilul situat în Giurgiu, strada Filomeli și strada Frumoasă;

Având în vedere că, prin aceeași acțiune se pretinde de la intimat și suma de lei 7500, bani proveniți din chiria imobilului în chestiune, pe timp de 15 ani, a 500 lei anual;

Având în vedere că, în ceea ce privește primul punct, în fapt, se constată că:

Prin actul de danie, autentificat de acest tribunal, la No. 101, din anul 1871, Stoeanca Nenu Velicu face donațiune ficei sale Ivanca Dumitru Moțune, imobilul azi în litigiu, și la moartea aceștia, la 1893, precum și a soțului său, care se întâmplă la aceeași dată, imobilul în chestiune revine de drept sucesorilor lor, reclamanții de azi;

Având în vedere că nu numai din actele din dosar, dar chiar din declarația intimatului Carcale, consemnată în interogatorul luat acestuia, în ziua de 15 Ianuarie 1902, reesă că asupra imobilului în litigiu, acest din urmă nu are nici-un fel de pretențiune; că ast-fel fiind, acțiunea reclamanților devine cu totul întemeiată, față cu primul cap de cerere; deci, pretenția lor câtă să fie admisă atât din punctul de vedere al faptului, ast-fel după cum se stabilește cu actele existente la dosar, cât și din punctul de vedere al dreptului, întru cât reclamanții, dovedind că sunt moștenitorii direcți ai defunctei lor mame, Stoeanca Nenu Velicu, ei, și numai ei, au drept la plină proprietate și stăpânire a averii imobiliare a lui de cujus.

In ce privește al doilea cap de cerere:

Având în vedere că, de asemenea, în fapt, se stabilește, cum că intimatul Gr. Carcale, a făcut acte de gestiune încă pe când trăiau autorii reclamanților; că acest lucru reesă atât din recipisele percepției primăriei urbei Giurgiu, No. 1191, din 5 August 1900, și No. 1238, din 19 Martie 1902, din care se constată că a plătit dările către comună pentru imobilul în litigiu, cât și din certificatele aceleiași Primării, No. 1238 și 1069, cel dintâi an, din care rezultă că tot intimatul a plătit taxa de 4‰, încă din anul 1887, precum și cea de 2‰ pe anul 1896;

Având în vedere că tot pentru stabilirea punctului în discuțiune mai există la dosar și un certificat eliberat de administrația financiară Vlașca, No. 47069, din 19 Martie 1902, și care constată că intimatul, încă de la anul 1888, plătea impositule pentru imobilul lui Dumitrache Moțune, precum și o chitanță din partea lui Tudor Radef, din care rezultă că tot intimatul făcea și plătea reparațiunile aceluși imobil;

In drept:

Având în vedere că, din cele ce preced, reesă în mod cel mai evident că Gr. Carcale s'a amestecat în administrația averii imobiliare a reclamanților, încă din anul 1887, plătind încă de la acea dată taxe și impositule pentru imobilul în litigiu, și că acest amestec s'a continuat până în prezent;

Având în vedere începutul de dovadă scrisă existent în beneficiul reclamanților, coroborat și cu depozitiile

martorilor, din care se dovedește că intimatul a perceput fructele produse de ășul imobil;

Considerând că legiuitorul nu a prevăzut, în lege, cazul când cine-va se amestecă în afacerile altuia și le gerează în folosul său și chiar contra voinței proprietarului, după cum este în speță: că textele privitoare la gestiunea de afaceri, nu prevăd de cât acțiunea gerantului contra proprietarului (art. 991), iar nu și a acestuia contra celui dintâi; că, ast-fel fiind, obligați suntem să avem recurs la însuși principiul, care a servit și servește de basă orî cărei legislațiuni: la equitate;

Că, în această ordine de idei, ne vom referi la însuși dreptul roman, în care, de câte-orî judecătorul se găsea într'o asemenea situațiune, avea recurs la maxima juridică, care reprezintă equitatea prin eselență, «că nimănui nu-i e permis să se îmbogățească în paguba altuia», dând reclamantului chiar o acțiune în acest scop, anume: *actio de in rem verso* (Dig, 42, 5 De reb. auct., 9);

Considerând că de și legiuitorul nostru nu a prevăzut cazul de față, totuși același legiuitor admitând angajamente fără convențiune prealabilă, a lăsat să se înțeleagă că textele care le prevăd nu formează o enumeratiune limitativă; că, prin urmare, cazul ce analizăm, prezentând un raport juridic între reclamant și pârât, întru cât există din partea acestuia un fapt îndestulător de natură a da naștere la obligațiuni din partea lui, câtă a fi socotită speța noastră, ca intrând în cașurile analoge prevăzute de legiuitor; că acest mod de a vedea este împărtășit de întreaga doctrină și jurisprudența franceză, unde chestiunea s'a prezentat mai des (Aubry et Rau, t. VI, p. 246 și 247, § 578; Baudry-Lacantinerie, ed. a 5-a, II, No. 1339 bis; Fuzier-Herman, III, art. 1371, pagina 676 și la art. 1375, No. 60 și urm.);

Considerând că dacă lucrurile staș ast-fel în doctrina și jurisprudența franceză, ele nu pot fi alt-fel în dreptul nostru; că, pe de altă parte, dacă ar fi nedrept ca G. Carcale să se îmbogățească în paguba moștenitorilor Moțune, este totuși echitabil ca el să nu fie ținut peste ceea ce s'a îmbogățit; și cum intimatul a administrat imobilul ca un bun părinte de familie, plătind dările către fisc și făcând reparațiuni aceluși imobil, el nu poate fi ținut de surplus; că, pe de altă parte, drepturile reclamanților fiind personale și ne fiind născute în persoana moștenitorilor, de cât din momentul morții autorilor lor, și aceștia ne exercitându-le cât au trăit, se presupune că au tolerat pe Carcale ca să gereze în numele lor; că, în fine, din cele ce preced, judecata, având termenii de comparațiune în ce privește fixarea quantumului chiriei anuale, o determină la suma de lei 250 pe an, ținându-se în seamă, după cum s'a spus mai sus, atât dările fiscale răspunse de intimat către Stat și comună, cât și reparațiunile ce a întreprins în timpul administrațiunii sale.

Pentru aceste motive, redactate de d-l supleant, admite în parte acțiunea, etc.

(ss) I. A. Florian, Iulian Teodorescu.

Grefier (s) H. N. Bacaloglu

Observație.—Sentința tribunalului Vlașca, ce publicăm astă-ăi, face o aplicațiune a acțiunei așa numită *de in rem verso*. Vom ăice, deci, câte-va cuvinte asupra acestei acțiuni.

Versio in rem însemnează folosul adus lucrului; iar acțiunea *de in rem verso* este cea relativă la folosul adus lucrului saș patrimoniului (1).

Acțiunea *de in rem verso* nu mai are astăăi înțelesul ce avea la Romani, căci nu mai e vorbă, în dreptul actual, de obligațiuni contractate de o persoană aflătoare sub puterea altuia (2), ci

(1) Cpr. G. Boissonade, *Projet de C. civ. pour l'Empire du Japon*, II, p. 249, nota c.

(2) Cpr. L. 1, Pr., Dig., *De in rem verso*, 15, 3.

pur și simplu de micșorarea patrimoniului unuia în detrimentul altuia, și de restituirea folosului realizat fără nici o cauză legitimă.

Această acțiune nu isvorăște din contract, quasi-contract, delict sau quasi-delict, ci din principiul de echitate că nimene nu se poate înavuți în detrimentul altuia⁽³⁾.

Legiuitorul actual nu vorbește nicăeri în termeni expresi de acțiunea *de in rem verso*, însă Codul cuprinde mai multe aplicațiuni a principiului ca nimeni nu se poate înavuți în detrimentul altuia, ceea-ce dovedește că acțiunea *de in rem verso* există și astăzi. (Cpr. art. 484, 493, 494, 508, 509, 533, 766, 991, 993 § 2, 997, 1098, 1164, 1377, 1522, 1598 C. civ.; 109 C. com., etc.).

Această acțiune, pe care unii pe nedrept o consideră ca o acțiune auxiliară a acțiunii *negotiorum gestorum*, se întemeiază, deci, pe principiul de drept vecinic și nestrămutat că nimeni nu poate să se înavuțească în detrimentul altuia⁽⁴⁾, și ca atare, ea trebuie să se acorde de justiție de către orî acela a cărui patrimoniu a fost micșorat nu are altă acțiune pentru a se despăgubi de la acela a cărui patrimoniu a fost îmbogățit. «Considerând, ȳice foarte bine Curtea de casație din Francia, că acțiunea *de in rem verso*, derivând din principiul de echitate, care oprește de a se înavuți în detrimentul altuia, și nefiind reglementată prin nici-un text din legile noastre, exercițiul ei nu este supus nici-unei condițiuni determinate; că este de ajuns, pentru ca ea să fie admisibilă, ca reclamantul să susție și să ofere de a stabili existența unui folos ce prin un sacrificiu său un fapt personal al său ar fi adus aceluia contra căruia reclamă, etc.»⁽⁵⁾.

Echitatea firească, dreptul natural: iată, deci, baza acțiunii *de in rem verso*.

Art. 9 din Codul Calimach (7 C. austriac), pune în principiu că, la caz de tăcere a legei, judecătorii pot să aplice un text la casurile neprevăzute, când există analogie, pentru-că este cu neputință ca legea să prevadă toate casurile: *quia non possunt omnes articuli singillatim aut legibus, aut senatus-consultis comprehendere* (L. 12, Dig., *De legibus*, 1, 3); și apoi, prin art. 10 (7 *in fine* C. austriac), se permite judecătorului de a recurge la dreptul natural. «De vor lipsi și mijloacele aceste ce prin paragraful de mai sus s'au arătat, atunci se cercetează pricina cu cerșută scumpătate și luare aminte intru toate împrejurările, și apoi, se hotărește după principiile drep-

tului firesc, *nach den natürlichen Rechtsgrundsätzen*», după cum se exprimă textul conrespunzător din Codul austriac. Ei bine! acțiunea *de in rem verso* se întemeiază tocmai pe principiile dreptului firesc sau natural.

Acțiunea *de in rem verso*, fiind o acțiune în restituire, nu poate să aibă de obiect de cât paguba suferită. Pe de altă parte, ea nu se dă de cât în măsura înavuțirii aceluia contra căruia ea se exercită; căci echitatea este satisfăcută îndată ce acest din urmă restituie suma cu care el s'a înavuțit, *quatenus locupletior factus est*.

Acestea o-dată expuse, să venim la sentința tribunalului Vlașca, asupra căreia ne-am propus de a ȳice câte-va cuvinte.

Iată o persoană, care se amestecă în afacerile altuia și le gerează în contra voinței stăpânului, *inpotriva puternicei voințe a proprietarului*, după cum se exprimă art. 1393 din Codul Calimach (1040 C. austriac). În asemenea caz, după textul suscitât, gerantul, nu numai că nu avea drept la cheltuelile făcute, dacă nu putea să le ia în natură, după cum se exprimă Codul austriac, sau dacă nu eră cu putință să le reia din lucrurile cumpărate de densus și aflătoare de față, după cum se exprimă Codul Calimach, dar încă el era responsabil de toată paguba pricinuită prin amestecul lui în trebile străine, în contra voinței formale a proprietarului⁽⁶⁾.

În dreptul actual, de și chestiunea este controversată⁽⁷⁾, gerantul va avea contra stăpânului acțiunea *de in rem verso*, pe care, în asemenea caz, o conferea și Pothier⁽⁸⁾.

Dar nu de acțiunea gerantului este vorba în sentința tribunalului, ci de aceea a stăpânului sau proprietarului contra gerantului. Acest din urmă a administrat un imobil străin, percepend veniturile în folosul său. Neapărat că stăpânul sau moștenitorii lui sunt în drept a-î cere aceste venituri, iar gerantul este în drept a cere cheltuețile necesare și utile ce a făcut acestui imobil; căci altfel, unul s'ar îmbogăți în detrimentul altuia. Prin urmare, soluția dată de tribunal este pe atât de justă cât și de echitabilă.

D. Alexandresco

⁽⁶⁾ Cpr. și art. 678 din noul Cod german, care are următoarea cuprindere: «*Steht der Übernahme der Geschäftsführung mit dem wirklichen oder dem mutmasslichen Willen des Geschäftsherrn in Widerspruch und musste der Geschäftsführer dies erkennen, so ist er dem Geschäftsherrn zum Ersatze des aus der Geschäftsführung entstehenden Schadens auch dann verpflichtet, wenn ihm ein sonstiges Verschulden nicht zur Last fällt*». «Dacă gestiunea a fost întreprinsă contra voinței reale sau presupuse a stăpânului, și dacă gerantul a avut cunoștință de aceste împrejurări, el este obligat a repara toată dauna produsă stăpânului prin faptul gestiunei sale, chiar dacă el nu s'a făcut culpabil de nici o culpă».

⁽⁷⁾ Veți asupra acestei controversate, precum și acelei din dreptul roman, t. V a Comentariilor noastre, p. 321.

⁽⁸⁾ Pothier, V, 183 (ed. Bugnet). Veți și autoritățile citate în t. V a Coment. noastre, p. 321, nota 4.

⁽³⁾ Cpr. C. București și Trib. regional superior din Darmstadt, *Curierul Judiciar* din 1897, No. 32 și D. P. 97. 2. 332. Veți și autoritățile citate în t. V a Comentariilor noastre, p. 351, nota 2.

⁽⁴⁾ «*Jure naturæ æquum est neminem cum alterius detrimento et injuria fieri locupletiozem*». L. 206, Dig., *De regulis juris antiqui*, 50, 17 și L. 14, Dig., *De condictione indebiti*, 12. 6.

⁽⁵⁾ Veți D. P. 92. 1. 596 și D. P. 97. 2. 332.